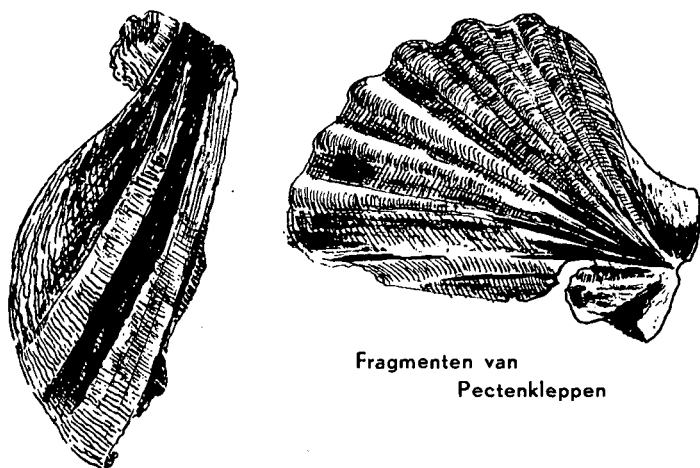
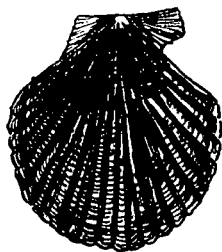

De tweekleppige weekdieren, die officieel plaatkieuwigen of *Lamellibranchiata* genoemd worden, hebben hier vele vertegenwoordigers. Terloops heb ik reeds *Pecten* en *Cyprina* genoemd, maar dit zijn nog maar een tweetal geslachten, die hier voorkomen. De kamoester of *Pecten* komt hier voor in een paar ondersoorten, namelijk *Pecten maximus complanatus* en *Pecten maximus grandis*. *P.m. grandis* bereikt inderdaad een veel grotere afmeting dan *P.m. complanatus*, wat echter niet wegneemt, dat er onder *complanatus* geen exemplaren zouden bestaan van flinke proporties. Deze soorten zijn zeer moeilijk te onderscheiden. Bij levende exemplaren van *Pecten*, die thans echter niet meer in de Noordzee voorkomen, heeft men waargenomen, dat zij vrij door het water kunnen zwemmen door hun schelpen snel open en dicht te klappen:

Fragmenten van
Pectenkleppen

Chlamys opercularis

Chlamys harmeri

Een ander geslacht dat zeer veel op de *Pecten* lijkt, is *Chlamys*, waarvan ook weer twee soorten voorkomen en wel *Chlamys harmeri* en *Chlamys opercularis*. Vele kenmerken en levensgewoonten hebben zij gemeen met de pectensoorten. Over het algemeen zijn zij echter veel kleiner. Beide soorten komen voor in deze formatie in de kleuren geel en leiblaauw, maar ik heb zelf wel recente exemplaren gevonden op vissersschepen en deze schelpen waren crème van kleur met fraaie roodbruine vlekken. Typerend zowel voor de pecten- als de chlamyssoorten zijn de „oortjes” aan beide zijden van de top. Een tamelijk vreemd gevormde schelp is *Lima lima*, een lid van een familie van zeer typisch gevormde schelpdieren van vaak enorme afmetingen, volgens

Arca barbata

Venerupis auria senescens

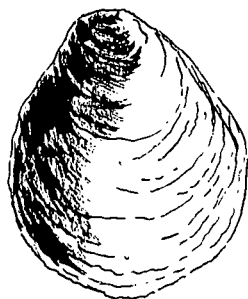
Phacoides borealis

Aloidides gibba

Lima lima

Ostrea edulis

onze Nederlandse begrippen dan. *Lima* heeft wel iets van een kamoester, heeft zelfs een klein „oortje”. De kleur is beige-geel, terwijl de binnenkant wit en kalkachtig is. Ik heb er slechts één van kunnen vinden.

Veel gewoner is *Arca barbata*, de arkschelp. Deze schelp is vierhoekig van vorm en lijkt wel enigszins op de hedendaagse boormossel. Ook nu nog is de arkschelp levend te vinden in de Middellandse Zee. De buitenkant van de schelp vertoont een zeer fijne structuur van radiale en concentrische strepen.

Phacoides borealis, een soort, die ook nog recent te vinden is, ook aan onze kust, hoewel zeer zeldzaam, komt ook niet zelden voor in de fossiele formaties. *Aloides gibba* en *Ostrea edulis* komen ook nu nog voor. De gewone Zeeuwse oester hoort immers ook tot *Ostrea edulis*.

De vondsten uit het Pliocen betreffen allen schelpen, die niet groter zijn dan een centimeter of vijf, zes.

Venerupis aurea senescens is een tapijtschelp, die recent niet meer voorkomt. De heden ten dage voorkomende tapijtschelpen verschillen zeer met deze fossiele soort. Het zelfde denk ik ook van *Ostrea plicata*, een typisch krom gegroeide oesterschelp. U kunt het zelf zien op nevenstaande tekening. Dit is wel een der mooiste exemplaren, die ik ooit van deze soort gevonden heb. Er komen vele variaties in de vorm voor bij deze oester.

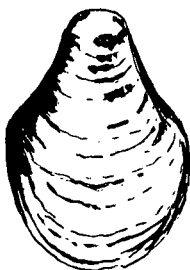
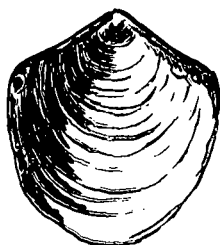
Recente exemplaren van *Pectunculus glycymeris variabilis* komen nog steeds voor in het Middellandse Zeegebied. Ze zijn vrijwel cirkelrond van vorm en fijn van structuur.

We stappen nu weer van de schelpdieren af en bekijken een zeedier, waarvan de resten zo op het eerste oog wel veel lijken op die van een *lamellibranchiaat*. Vooral de ventrale of buikschelp is precies een normale schelp. De dorsale schelp (rugschelp) ziet er heel anders uit, veel boller en met een soort korte tuit, waardoorheen een gat. De dorsale en de ventrale schelp horen natuurlijk op elkaar, maar nu is het dus geen linker- en rechterklep, maar een rug- en een buikklep. Dit zijn de resten van een *brachiopode* of armpotige. De *brachiopoden* vormen een groep apart en zijn ver verwant aan de wormen zowel als aan de weekdieren. Ze komen reeds in zeer oude aardlagen voor en zijn in de loop der vele eeuwen bijna niet veranderd. Ook nu nog leven deze armpotigen o.a. in de Stille Oceaan en rondom onze Antillen. Door het gaatje in de „tuit” steekt een langere of kortere steel, die vastzit aan een steen of aan een stuk koraal. In Amerika dragen deze dieren de zeer toepasselijke naam van „Lamp shells”. De soort, die we hier aantreffen, staat bekend als *Terebratula grandis*. Het schijnt echter dat de naam *Terebratula grandis* een vergaarbak is van een aantal soorten.

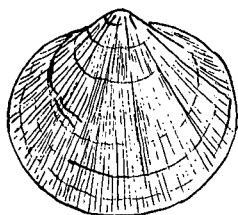
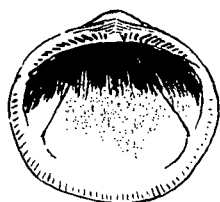
Verder troffen we hier vrij vaak de kalkskeletjes aan van verschillende koralen in allerlei vorm. De vorm van deze stukjes koraalkalk is altijd weer boeiend en het tekenen van deze voorwerpen is op zichzelf reeds een groot genoegen. Denkt U nu vooral niet, dat er geen resten van hogere dieren voorkomen in deze schelpenbanken! Dat bewezen de stukken walvisbeen wel die we er af en toe in vonden en wat te denken van de massa's haaietanden, die we er soms zo maar voor het oprapen hadden? Van een soort zeeappel of zeeëgel vonden we stukken schaal en fragmenten van stekels. Ook schubben

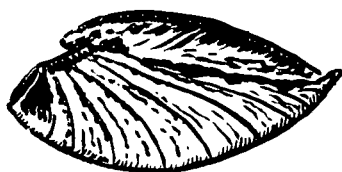
Ostrea plicata

Terebratula grandis

Pectunculus glycymeris variabilis

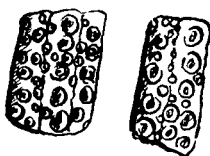
Zo ziet een Brachiopode
er op zij uit

en kauwplaten van roggen vonden we er vrij veel en eenmaal een kies van een herbivoor zoogdier, dat vermoedelijk bij een overstroming in een periode na een ijstijd omgekomen is en zodoende op deze plaats kon belanden. Wat voor soort zoogdier het geweest is, weten we nog steeds niet, maar men weifelt tussen een hert en een klein paard. Het email van de kies is helemaal blauw en zwart van kleur, zodat aan de ouderdom ook niet getwijfeld behoeft te worden. Toch is de kies volkomen gaaf voor ons bewaard gebleven.

Dit artikeltje is eigenlijk langer geworden dan wel de bedoeling was en toch heb ik nog maar een klein gedeelte beschreven van wat er allemaal te vinden is. Van een heleboel vondsten zijn we nog niet achter de naam gekomen en hoeveel zeldzaamheden hebben we misschien niet over het hoofd gezien? Misschien is uw interesse gewekt en zult U ook naar Zeeland of naar het Amsterdamse Bos trekken om iets uit eigen aanschouwen te ervaren van de geweldige schelpenrijkdom aan onze kust van vroeger eeuwen, een schelpenrijkdom, die we heden ten dage nog aantreffen in de landen rond de Middellandse Zee.

Stukjes Koraalkalk

Stukken Schaal van
Zeeëgel

Stekelfragmenten
van Zeeëgel

Kauwplaat van
een Rog

Tanden van Haaien

Kies van
Herbivoor Zoogdier

NASCHRIFT.

In het eerste artikel over de Zeeuwse fossielen zijn volgens enkele deskundigen, die het echter ook niet altijd met elkaar eens zijn, een aantal fouten of foutieve benamingen blijven staan.

Miocen en Pliocen behoren natuurlijk tot het jong-Tertiair, daar kan geen misvatting over bestaan.

De soortsnamen in wetenschappelijke namen, moeten met kleine letter worden geschreven, zo is nu eenmaal de afspraak, maar in oudere boeken vindt men vaak nog een hoofdletter en dat geeft wel eens verwarring. Erger is echter, dat enkele namen of foutief geschreven zijn of blijk geven van een verkeerde determinatie. Op de tekening moet U zo veranderen: *Capullus ungaricus* in *Capulus unguis*; *Turritella umbricata* in *T. imbricata*; *Patelloides virginica* in *P. scaldensis*.

Turritella vanderfeeni is geen aparte soort maar een vorm van *T. incrassata* en dit moet zijn *T. triplicata*. De afgebeelde *Gibbula tumida* is eveneens *G. octosulcata*. *Natica maximus* (= *N. maxima*) is de deskundigen niet allemaal bekend. De één houdt het voor een verkleurde *Natica millepunctata multipunctata* (= *N. multipunctata*), de ander meent er *N. catenoides* in te herkennen.

Ook over de afgebeelde *Ocenebra*-soort is men het niet eens, men ziet er in *O. tortuosa* of *O. canhami*. *Trivia monacha* is niet gelijk aan *T. arctica*, het zijn twee verschillende soorten. *Dentalium exangulum* moet zijn *D. sexangulum*, terwijl de recente vorm *D. entalis* heet.

Turritella imbricata is wel zeldzaam, *Gibbula octosulcata* heeft acht groeven en is dus niet glad, terwijl *Gibbula tumida* niet in het zuigermateriaal zou voorkomen.

Inzenders van opmerkingen zijn we zeer erkentelijk en we hopen dat ook deze deskundigen zelf eens een artikel voor *Natura* willen schrijven.

(Red.)